

Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Növénytermesztési-tudományok Intézet
Vetőmag-gazdálkodási szakirányú továbbképzési szak

Szakdolgozat címe: A dél-alföldi régióban 2014-2023. években fémzárolt őszi búza tételek adatainak elemzése, különös tekintettel a magyar és külföldi nemesítésű fajták arányának alakulására

Készítette: Kertes-Szabó Erzsébet

Belső konzulens: Dr. Kolozsvári Ildikó
tudományos munkatárs
MATE NTTI

Külső konzulens: Hankó György
osztályvezető
BÉVKH-AFVSZFO

Szakdolgozatom célja, hogy átfogó képet nyújtsak a 2014–2023. közötti időszakban a dél-alföldi régió őszi búza fajtáinak fémzárolásában megfigyelhető trendekről és eredményekről. Elemzésem középpontjában a magyar és külföldi őszi búza fajták arányának vizsgálata áll, valamint annak bemutatása, hogy a Magyarországon nemesített, belföldi állami elismerésben részesült fajták minősége és versenyképessége kiemelkedő. Fontos célom továbbá annak hangsúlyozása, hogy a magas terméshozamok elérése és a termesztés kockázatainak minimalizálása érdekében kizárólag ellenőrzött, jó minőségű, fémzárolt vetőmag használata javasolt.

Szakdolgozatomban a Békés Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Vetőmag- és Szaporítóanyag-felügyeleti Osztály illetékességi területén (Békés, Csongrád-Csanád és Bács-Kiskun vármegyék) 2014–2023. években végzett őszi búza vetőmag fémzárolások adatainak feldolgozásából mutattam ki összefüggéseket.

A fémzárolt vetőmag fajtához kötöten működik, ezért a fajtaelismerés metodikáján keresztül mutattam be a vetőmag minősítés teljes rendszerét.

A fémzárolt őszi búza tételszámokon és mennyiségeken keresztül állítottam össze a Dél-Alföldi régióban minősített fajták listáját. A listában a tíz legnagyobb mennyiségben fémzárolt fajtát elemeztem a fémzárolt mennyiség arányában, tenészsídí és magyar, ill. külföldi nemesítésű fajta besorolás alapján. Ez alapján megállapítható, a közép és korai tenészsídejű fajtákat használják a leggyakrabban a köztermesztésben, továbbá 2014-hez képest a tíz legnagyobb mennyiségben fémzárolt fajták közül a magyar fajták száma csökkent 2023-ra, de a magyar fajták részaránya 2019-től körülbelül azonos.

A magyar őszi búza fajták használata mellett nagyon fontos a fémzárolt vetőmag felhasználás növekedése, ez a felújítási arány és a terméseredmények közötti összefüggéssel alátámasztható.

A magyar és a külföldi fajták együttes jelenléte a hazai búzatermesztés fajtaszerkezetére már a XX. század kezdetétől fogva jellemző volt, de hazánk Európai Unióhoz történő 2004-es csatlakozása után a fajtaszám ugrásszerűen megnövekedett, a vizsgált időszakban 155-172 db fajta szerepelt a Nemzeti Fajtajegyzékben és az EU Közös Fajtajegyzékében körülbelül 2000 őszi búza fajta. Sok fajtából nehezebb kiválasztani az adott termelési környezethez leginkább alkalmas fajtát. A Magyarországon termesztett fajták indokolatlanul nagy száma miatt a vetésterület túlzottan felaprózott, ami nehezíti a nagy volumenű homogén minőségű, fajtaazonos áru előállítását.